

»SLOVENEK« velja
po pošti na vsi strani Jugos-
lavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 84.—
za pol leta 42.—
za četrť leta 21.—
za en mesec 7.—
Za inozemstvo celoletno K 95.—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 15.—
za inozemstvo 20.—

SLOVENEK

Inserati:
Enoletna petstvrsta (59 mm
širina in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 1-20
Pri naročilih nad 10 objav
popust.
Minimalni oglas 39,9 mm K 4.—
Poslano:
Enoletna petstvrsta K 3.—
Izplač vsak dan izveniš ponedeljek in dan po prazniku,
od 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirski se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Telefonski št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. —Ratus pošne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročitelje št. 349 za oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.51, ban.-hvez. 7563.

Po velikonočnih počitnicah.

Naši poslanci odhajajo jutri zopet v Belgrad. Belgrad je daleč, ima slabe zveze, in ko bodo naši zastopniki zborovali v starem konaku, jih bodo naše besede, naše želje in potrebe težko dosegale. Sedaj je še trenutek, da jih opozorimo na stvari, ki so nam najbolj na srcu.

Ali je potrebno, da zopet imenujemo fisto, kar je naša največja bolečina — naše meje? Dobro vemo, da ni odvisno od našega narodnega predstavnštva, kako se bo odločila pariška konferenca, a na nekaj bi si vendar dovolili opozoriti Vas, gospodje poslanci: Doslej še vedno pogrešamo dejanja zbornice, ki bi dokazala, da stojijo za našimi pravičnimi zahtevami ves naš narod, kakor so Italijani podali svetu žalostni dokaz, da je za njihovim mirovnim odposlanstvom cela Italija. Od Vas pričakujemo, da nam boste olajšali težo tistega dne, ko bo Pariz dovršil svoj rabeljski posel. In po koroški sramoti, ki nas peče kot ognjeni žig na čelu, pričakujemo od Vas pomoči. Ali sme država mirno gledati, da toliki Slovenci na Koroškem gredo zvezani v ječe, da drugi beže preko hribov in da vsi trpijo do obupa? Oni so pričakovali od naše države vsega — ali naj jim bo plačilo za njihovo dobro vero sužnost in ponižanje brez primere? Pred vsem svetom smo ponižani, a ne pozabite: najbolj nas boli ponižanje po koroškem nemškutarstvu!

Kakor so naše meje pogoj našega obstanka, tako je pogoj našega dušnega življenja vseučilišče v Ljubljani. Odveč bi bilo, da bi o prosvetni in danes ravno tako eminentni politični važnosti tega zavoda zglobjali besede. Političnemu otroku mora biti jasno, da se Slovenci po obljubljeni nam razsodbi iz Pariza ne morejo vzdržati na kulturni stopnji, ki so jo dosegli iz lastne moči, in da se ne morejo dvigniti do polnega življenja, če ne razvijejo svoje kulturne sile do zadnjih mej. Zato Vas prosimo, gospodje poslanci, ne dopustite, da bi se vprašanje našega vseučilišča zavlačevalo brez potrebe, ne dovolite, da bi med nami rastel obup, da bi se razširjala zavest zapostavljenosti in da bi se netilo plemensko sovraštvo.

Gmotne potrebe našega ljudstva dovolj poznate. Bili ste na mnogih shodih med njim, pogledali ste mu v dušo in tudi v žep. Prepričali ste se lahko, da naša

dežela najbolj zvesto, najbolj zakonomno korno plačuje davke, da se popolnoma dobro zaveda svojih dolžnosti do države in da jih spolnjuje. Videli ste pa tudi lahko, da je davek pri nas višji nego v ostali državi in davčni vijak trši, nego drugod. Upravičeno zahtevo ljudstvo boste tedaj izpolnili, če storite, da se davki v vsem kraljestvu izenačijo.

Ni Vam treba, poslanci, naštevati tisoč drugih drobnih potreb, ki jih imamo. Sami ste jih gledali. Ko Vam ob slovesu želimo srečo na pot, pričakujemo tudi, da Vas bomo ob vrnitvi mogli pozdraviti s hvaležno dobrodošlico.

Dve ideji.

Zopet stojimo pod vtisom dogodkov, ki so sunkoma razburili našo javnost. Koroška tragedija na eni strani, italijanska nesreča na drugi strani nas drži objete kakor v boleznem mrzličnem snu. Teško je v trenutkih, ko zavalovi kri obupa in jada po žilah, tehtati besede in meriti dejanja. In vendar ni nikdar bilo bolj nujno ko danes, imeti pred očmi gonilne ideje sedanjega časa.

Dogodki, ki se vrše okrog nas, so zadnje posledice tistih motivov trde, okrutne sile, ki je razpalila svetovni požar. Ko je humanizem vrgel začetkom novega veka iz javnega življenja krščansko moralo in na mesto nje postavil na oltar državno moč in njen interes, tedaj so bili položeni v organizem človeške družbe prvi mikrobi, ki danes kot gigantska sila imperijalizma, kapitalizma, militarizma in nasilja dviga svet. Vsa naša predvojna doba ni bila nič drugega ko proslava sile in pravica pesti. Najznačilnejši reprezentanti tega principa je bila Nemčija s svojim aneksionizmom, ki je omrežil celo boljše in najboljše duhove nemškega naroda. Pri Nemcih se je aneksionistično vsenemstvo razvilo v pravcati poganski kult. In kakor kažejo zadnji dogodki, ta duh v katastrofi leta 1918. ni še utonil. Ni pa bila Nemčija edina oboževalnica tega poganskega načela; Anglija, Francija in Italija so tudi obvladane po tem duhu, osobito obe latinski sestrini. Italijanski aneksionizem čutimo na živem svojem telesu preveč, da bi bilo treba še le dokazovati njegov obstoj. Ta ideja sile in poganskega oboževanja državne avtoritete je služila in služi pred vsem le enemu namenu, izkoriščanju lastnih in tujih državljanov po kapitalizmu nekaj izvoljencev.

Proti temu pa je po celem svetu nastal srdit odpor, socialno gibanje. Ljudske mase, doslej izročene nasilju mednarodnega kapitalizma, hočejo vreti to nadvlado razse. Svetovna vojska je trpljenje ljudskih mas pomnožila do ogromnosti ter vsled tega tudi poostrila odpor in pospešila krizo. Pojavil se je ruski boljševizem kot odresilna ideja. Kakor smo že poudarjali: boljševizem smatramo za odpor človeške narave proti krivici, odpor v najhujši obliki in z najhujšimi sredstvi. Vsebuje sovraštvo, potencirano do vrhunca, zahteva razdejanja do tal.

Svet je pričakoval rešitve od Wilsona in njegovega pacificizma. Davno je bilo to, ker hitro živimo in dogodki prehitujejo človeške misli. Danes ugaša v ljudeh upanje v Wilsona. Ni dvoma, da dobro hoče in idealno misli, a sam je izjavil našim zastopnikom, da je prešibek in brez moči napram svojim mogočnim protivnikom — zaveznikom. Ideja svetovnega miru je lepa, a manjka moralne sile, ki bi obvladala družbo narodov. Triumfira še sila in moč, svet še noče slišati o moralni sili, ki dela iz sovražnikov brate, gluha so še ušesa za načelo krščanske ljubezni med ljudmi in med narodi. Zato je Wilson šibek in zato zatirani izgubljajo upanje vanj. Tudi on je podlegel kompromisom med dobrim in zlim in zato bo misel bratstva med narodi čakala, da pride njen čas, ko bodo vsa ljudstva v neizmernih zmedah in bolečinah sama zahrepnela po ideji, ki ne pozna sile, ampak le ljubezen in bratstvo.

Danes pa se zatirani svet ozira na vzhod in čaka pomoči od ondot. Kdo bi vedel povedati, kako bo ta najskrajnejši odpor zatiranih prenovil svet? Eno je gotovo, da tudi to je prehodni štadij v razvoju človeške družbe. Boljševizem je sprejel v boju proti nasilju njegovo orožje, zoper militarizem kapitalizma militarizira rdečo armado in mesto kapitalističnega imperijalizma oznanja diktaturo proletarijata. Trpljenja ni še konec, in zemlja ni še dovolj pognojena s človeško krvjo, da bi človek na njej mogel živeti s človekom kakor brat z bratom.

Znani sociolog Sombart pravi v svojem zadnjem delu prav lepo, da to socialno gibanje preveča le duh sovraštva, duh razdejanja, da pa manjka edino životvorne sile ljubezni, ki bo na razvalinah sedanje kulture in na njenih žrvvah zgradila novo človeško družbo.

Kako majhni so katoličani, ki v teh velikih dneh hočejo obupavati in ne vedo, da krščanska ideja čaka, čeprav danes za-

ničevana in teptana, da s svojo moralo in ljubeznijo prekvasi svet in ga ustvari na novo. Ena je ideja sile in razdejanja. To je človeška znota, krvavo maščevana nad človeštvom. Druga je ideja krščanske morale, njene pravice in ljubezni. Ta bo rešila zatirane, osvobodila zaslužene, zedinila nasilno razgnane. Na njenem temelju bomo gradili najbolje, zavečajoč se besed sv. Pavla, da nihče ne more po-
žiti temelja razven onega, ki je že položen in ki je Krist, Zveličar ljudi in narodov.

V zmagu te ideje verujemo in zato pojdemo z veseljem na delo med svojim ljudstvom!

Učiteljska stanovska organizacija.

Prvi kamen je postavljen. Na zborovanju podružnice Sl. Zv. za novom. in črn. okraj je bila sprejeta enoglasno in ob obilni udeležbi učitelstva sledeča resolucija:

Člani »Zaveze« in »Slom. Zv.« zbrani na sestanku podružnice Slomškove Zveze za novom. in črn. okraj, dne 1. maja 1919, na katerega je bilo povabljeno vse učiteljstvo brez razlike svet. naziranja, zahtevajo, naj se združi takoj vse učiteljstvo v Sloveniji v eno samo stanovsko organizacijo, ki pa mu naj pusti v kulturnih vprašanjih popolno svobodo, tudi svobodo združevanja v posebne samo kulturne učit. organizacije. Ta učit. stan. org. naj se razširi čimpreje po vsej Jugoslaviji.

Resolucija se je odposlala »Slom. Zv.« in »Zavezi«. Nato se je izvolil odbor (3 člani od Slom. Zv., 3 od Zaveze), ki naj izdela podoben načrt za stan. organizacijo.

Tudi učiteljstvo iz ostalih delov Slovenije naj sledi Novomeščanom, da pridemo že vendar enkrat ob besedi k dejanjem in vstvarimo kaj trajno vrednega. Veselo je delstvo, da se je izrazilo učiteljstvo tako jasno in na najširši podlagi za načelno svobodo.

Pismo iz Pariza.

SLOVENSKI DELEGATJE
PRI WILSONU.

Pariz, 27. aprila 1919.

Najvažnejši trenutek dela se začneja resnično šele sedaj, ko je prišlo do odkri- tega boja med dvema strujama na mirovni

LISTEK.

Narče Velikonja:

Pri Hinku Nučiču.

V Ljubljani se vsaka reč samo »govori«, in »govore« se vse mogoče stvari, »govore« z neko vaško opravljenostjo in škodoželjno naslado, ter »govori« zaupno iz verodostojnega vira toliko časa, da je že prepozno. »Merodajnim, natančno informiranim činiteljem besedol« sem si dejal spričo »govorice«, ki krožijo po Ljubljani predvsem o našem dramskem gledališču. Ljubezen in strah za naš kulturni zavod, za katerega se je narod zavzel v dneh, ko je začutil novo dobo pred seboj, sta me napolnila h g. Hinku Nučiču.

Samo nekaj hipov sem počakal v rdeče opravljeni sprejemnici; porabil sem trenutek in se ogledal po njej. Na steni vise lovorjevi venci in šopki s trobojnimi trakovi, na kredenci fotografije Nučičevih najboljših vlog, med njimi slike Kainza, Vojana, Bowna, Fijana in naše umetnice ge. Borštnikove, na mizi več vezanih knjig — ujel sem od daleč: »Divadlo« na platnicah, za knjigami stoji Nučičev potret in na steni visi Wilsonova slika.

V par besedah sem pojasnil svojo željo. Mirno, prirsčno, resno je po uvodnih stavkih povzel besedo, iz katere je sevala otroška ljubezen do stvari same. Roke je »klenil med kolena, govor je komentiral samo s pogledom, in kadar je izrekel: »Bo-

jim se, da je za pošteno rešitev slovenskega gledališkega vprašanja drame, vsaj za bližnjo prihodnost vse prepozno,« mu je zaigrala okoli ustn boleznata poteza. Nehoté sem se ozrl v potret na pisalni mizi: tam je bil isti izraz, in slikar ga je bil ujel v hipu trpljenja.

»Dovolite«, sem dejal, »začniva kar s stvarjo samo. Kaj je bil povod, da ste nastopili lani svoj angažma v Ljubljani?«

»Po večmesečnem kolebanju in premišljevanju sem se koncem julija 1918 odločil na premočno prošnje in obljube »Slov. gled. konzorcija«, ki mi jih je sporočal v Zagreb po svojem zaupniku in članu direktorija g. Fr. Govekarju, da sprejemem ponudeno mi mesto upravitelja in nadrežiserja slovenske drame.

Težkega srca sem zapustil po šestinpolletnem delovanju Zagreb, svoj lepi Zagreb, ki mi je postal drugi dom, ki mi je nudil najsvetleše momente v mojem umetniškem delovanju. Po 13letnem igranju v ljubljanskem Deželnem gledališču sem šele v Zagrebu takoj po svojem prihodu našel priliko, da se merim s »Hamletom«, pozneje sem kreiral eno največjih svetovnih vlog Byronovega »Kaina« i. dr. In da me je občinstvo resnično ljubilo, pokazalo je ob mojem odhodu iz Zagreba, ko sem se posloviljal v »Heddi Gabler« kot Tesman. To so bili nepozabni trenutki, ki jih izbriše v moji duši samo — smrt.

Presrečen in zadovoljen sem živel ves ta čas med svojimi brati, vendar me je ljubezen do bedne domovine premagala in

hitel sem v najkritičnejših časih domov, da nanovo vpostavim slovensko dramo, ki je ležala pokopana pod razvalinami. Preselil sem se torej s svojo rodbino in pohištvo v Ljubljano ter . . .

Videl sem, da se pravzaprav nečesa ogiblje, hotel sem priti stvari bliže in mu segel v besedo.

»Oprostite, pri prihodu ste pač imeli že svoj načrt?«

Nučič je premolknil, sklenil tesneje roki in premislil!

»Prišedši v Ljubljano, sem hotel objaviti svoj načrt — pa sem to namero opustil. »Kdor veliko govori, malo stori.« — »Dejal« sem si rekel, »pokaži molče, kaj znaš in kaj hočeš!« Kot glavno točko svojega programa sem si izbral: jugoslovanski repertoar.

Naše gledališče je hudo grešilo že od svojega prvega početka, ker je dosledno pfeziralo — hoté ali nehoté — našo bratsko jugoslovansko dramo. Imena dramatikov Vojnoviča, Ogrizoviča, Petroviča, Tučiča, Stankoviča, Nučiča in mnogo drugih ostala so skoro nepoznana slovenski javnosti in slovenskemu odru. Hotel sem popraviti ta greh svojih prednikov, ter na ta način praktično in resnično uveljaviti zblizanje in ujedinenje treh jugoslovanskih plemen. Hotel sem zapreti vrata naše Talije — vsaj začasno — nemški burki in drami, ki je decenije zmagoslavno kraljevala na edinem slovenskem odru. Hotel sem dati prednost tudi vsej ostali slovanski dram. literaturi kot odgovor brutalnemu nem-

škemu nasilju, ki je grozil uničiti in je dejanski tudi uničeval naš ubogi narod. Razume se samo po sebi, da sem nameraval gojiti v največjem obsegu tudi izvorno slovensko dramo, da ne bi zopet graški listi pisarili, kot nekdanj, da nima slovensko gledališče svojih lastnih umotvorov, ter da si mora ves repertoar ravno od Nemcev izposojati.

Kot drugo, nad vse važno točko sem hotel posvetiti vso svojo pazljivost vzgoji in spopolnitvi igralnega zbora, osobja slovenske drame. V prvi vrsti sem izkušal zbrati in pridobiti slovenskemu odru v se slovenske dramske umetnike in umetnice, ki so bili vsled vojne razpršeni na vse vetrove, med njimi sem mislil večkrat tudi na go. Avgusto Danilovo in na vse slovenske talentirane začetnike iz prejšlih sezon.

Posebno važnost sem polagal na eksistentno vprašanje celokupnega osobja. Hotel sem, da se vsi člani in članice angažujejo celoletno, kar do tedaj ni bilo v navadi.

Pred očmi sem imel neprestano najvažnejšo nalogo, da se osnuje za vse člane in članice Narodnega gledališča v Ljubljani penzijski fond. Pokojnina, ki bi skrbela za ostarelost in obnemoglost igralcev, bi bila najprivlačnejša sila za mnoge, ki bi se radi posvetili gledališču, a se ne upajo vsled slabih gmotnih razmer, katerim je bil doslej izroččen slovenski igralec na milost in nemilost v starejših letih. Z zopetno otvoritvijo slovenskega gledališča naj bi se bil obenem osnoval tudi pokojninski

konferenci. Na eni strani soji mogočni Wilson, ki vrže masl v prvi vrsti italijanskim imperijalom in postavljati na ta način jadransko vprašanje na prvo mesto pred vsemi ostalimi vprašanji. Samo on je bil, ki je spopal važnost jugoslovanske rase in pogel, ki bi mogla nastati, ako se ta rasa ravnarana in ogorčena z mržnjo v duševno z mirovne konference. Jasno, da jiti on ni s svojo poslanico italijanskega narodu pravičen proti nam, ker je prijavljen, da žrtuje goriške, tržaške in de kranjskih Slovencev istočasno z včip istrskih Hrvatov italijanskemu imperializmu, vendar je resnica, da cel svet leđa z zadovoljstvom na njegov boj s itap gnilo, nemoralno in nepoboljšljivo diplomacijo. Upajmo, da se ne bo udal. V pete (25. aprila) je sprejel dr. Gregorina, dr. Vošnjaka in dr. Ivana Švegelja. Razložili so mu natančno položaj v slovenskih krajih zasedenih od Italijanov. Pripomniti so, kako je največji vojskovodja Napoleon označil Sočo za prirodno mejo proti Italiji in da bi Wilson kot največji prijatelj miru tudi moral priznati to mejo. Wilson je dokazoval svojo nemotnost proti ostalim mogočnim protivnikom na konferenci in pripomnil, kako dobro on ve, da se ravno Slovencem dela krivica, ker bo 400.000 kompaktnih Slovencev žrtovanih Italijanom; ali on je prepričan, da se bo vse te velike krivice moglo popraviti pred sodiščem »lige narodov«, v katero on trdno veruje. Tam bodo mogle vse zatirane skupine apelirati in tam bo padla končna odločitev. Naravno da se naša trojica ni zadovoljila s to tolažbo, ki je pri njemu gotovo iskreno mišljena, ali naš narod bi mogel preje podleči kakor bi prišlo do apelacije pred »ligo narodov«.

Sicer nikdo ne ve, kako se bodo stvari v Italiji vsled spora z Wilsonom razvile. Tolažilno je na vsak način to, da italijanska in francoska socijalna demokracija v svojih listih njegov nastop proti imperijalizmu odobruje. Mi tukaj trdno pričakujemo, da se bodo stvari za nas na bolje obrnile. Moralno zadoščenje nam je dal Wilson pred celim svetom. Interesantno je zasledovati francosko časopisje izza poslanice Wilsonove Italijanom. Sram jih je, in nekateri teh listov so preko noči postali opreznejši, popustljivejši nasproti nam. — Glavno je, da bi se doma razmere tako konsolidirale, da bi v ugodnem trenutku mogli iti v naše kraje, ki so jih Italijani okupirali. Ako bo Wilson odtegnil Italijanom denar in hrano, oni ne bodo mogli dalje voditi proti nam svoje imperijalistične politike. Ni nikakor izključeno, da bi prišlo do tega, da vsi znaki kažejo na to. Najzlastneje je to, da moramo z zobmi in nohti delati za osvoboditev našega naroda od Nemcev in Mažarov; a še slabše je, da sklepajo in se posvetujejo o nas ljudje, ki nas ne poznajo.

Koroška tragedija.

Ker so meje proti Nemški Avstriji zaprte, prihaja samo malo vesti iz od Nemcev zasedenega ozemlja. A te vesti nam poročajo o obupu ljudstva, ki je bilo varano v vseh svojih nadah, in nam poročajo o pijanem zmagoslavju nemškutarstva. Iz popolnoma neznanih vzrokov je dala deželna vlada aretirati v beljaški okolici mnogo Slovencev. V bekštanski občini na primer so aretirali 1. maja zgodaj zjutraj približno 30 oseb, med njimi 70 let stare žene in moške, očete s sinovi vred; majhnim otrokom

so odvedli matere in jih gnali v Beljak; nekoga kmeta so odgnali z na hrbtu zvezanimi rokami itd.

Iz neke župnije se nam poroča, da so župnika iskali med procesijo, ki je šla kakor vsakega leta dne 1. maja v podružnično cerkev. V občini Ledence so nastavili pred hišo vzornega kmeta več strojnih pušk, hišo obkolili s 35 možmi, vrata razbili, streljali v hišo. Ko gospodarja niso našli — odšel je bil par minut prej slučajno iz hiše — so napadli s puško njegovo ženo in pokradli nekaj živil. Nekj nemškutarški prvak pa glasno govori pri ljudeh: Preden pride Jugoslavija v naše kraje, bodo še vsi Slovenci zgoreli. — Take in še druge stvari se dogajajo v mirnem ozemlju, že januarja zasedenem od Nemcev, kaj se pa dogaja v krajih, katere zdaj zasedajo — nato si pa še misliti ne upamo. Skozi nemške obmejne straže in po 1 in pol do 2 m globokem mehkem snegu (kakor še leži po grebenu Karavank) ubežati v Jugoslavijo, se ne posreči vsakomur!

In vse to v ozemlju, izključno slovenskem, katerega so Nemci zasedli že začetkom januarja, in kjer so ljudje z potrpežljivostjo Jobovo čakali na veliko besedo entente in Jugoslavije: Svobodni ste, rešeni tisočletnega robstva. In ti ljudje, ki so tako varani, so cvet slovenskega ljudstva, katerega se upam brez najmanjše skrbi postaviti poleg najbolj kremenitih in najbolj značajnih predstavnikov našega naroda. Edina njihova hiba je, da so v manjšini na Koroškem, a to ni njihova krivda. 1000 let zatiran od sosedu, katerega lastnosti je razkrila v najbolj grozni luči celemu svetu sedajna vojna, se moramo samo čuditi, kako da se je sploh še mogel ohraniti. Nikdar in nikoli nismo mislili, da se bode tako dokončala tragedija zibel Slovenstva. V solzah priznavamo zdaj mi Korošci: dokončuje se tako v teh dneh za vselej.

Dr. A. Gosar:

Ali naj se kmečka posestva delijo?

Dosedaj se je skoraj dosledno zagovarjalo stališče, da se kmečka posestva ne smejo deliti. Zagovorniki trdnega kmečkega stanu so videli svoj vzor v kmetijah, ki so dovolj velike, da se more gospodarjeva družina z njihovimi dohodki ob primernem delu dobro preživljati.

Samo na sebi je to stališče gotovo popolnoma pravo. Trden kmečki stan, ki ima v močnih, za preživljanje zadoščajočih kmetijah zagotovljen svoj obstanek, je za državo velikega, mnogokrat vitalnega pomena. Vprašanje je le, ali so kmetije, ki bi donašale — če se primerno obdelajo — dovolj dohodkov za preživljanje ene družine, povsod, v vseh delih države močne in upravičene.

Ako hočemo to vprašanje prav rešiti, moramo upoštevati sledeče: Ponekod lahko obdelu posamezen človek, ali bolje posamezna družina sama toliko zemlje, da si s tem pridela dovolj živil za lastno vporabo, ter da si more z izkupičkom za preostala živila nabaviti tiste življenjske potreščine, katerih doma ne more prideliti, oziroma izgotoviti. V teh krajih donša poljedelstvo samo na sebi dovolj dohodkov za preživljanje. Kmet je torej tu lahko samo poljedelec in nič drugega ker mu ni treba iskati postranskih dohodkov izven svojega pravega poklica.

So pa tudi drugačni kraji in teh je pri nas žalibog večina — kjer zemlja, ki jo

more posamezna družina sama obdelati, še z daleka ne donša dovolj sadov, da bi se mogla ta družina z njimi preživljati. Tu ne preostane drugega kot, da si kmečka družina poišče poleg poljedelstva primeren postranski zaslužek, ali pa mora imeti več zemlje, kot je more sama obdelati; zato pa mora pritegniti k obdelovanju svoje zemlje tuje moči, posle in najemnike.

Ako zemlja, ki jo more posamezna družina sama obdelati niti približno ne donša dovolj sadov za preživljanje te družine, tedaj je popolnoma jasno, da lastnik takega posestva svojih delavcev in najemnikov ne more primerno plačati ker bi mu sicer od skupnih dohodkov njegovega posestva ne ostalo dovolj za preživljanje njegove družine. Prisiljen je torej svojim poslom in najemnikom od njihove plače odtegniti toliko, kolikor sam premalo pridela, da bi mogel od tega primerno živeti. Posledica tega pa je, da imamo v takih krajih poleg maloštevilnih bogatejših kmetov množico uboge raje, ki si mora z znojem na tuji zemlji prislužiti trdo skorjico vsakdanjega kruha.

Umevno je, da dandanes takih razmer ni več mogoče zagovarjati. Kljub temu pa mislijo nekateri, da se dajo tudi v takih, več ali manj nerodovitnih krajih velike kmetije zagovarjati, češ, da ni neobhodno potrebno, da bi se delavcem in najemnikom, ki hodijo na tuja posestva delat, godilo tako slabo, da ne bi imeli na deželi pravega obstanka. Poskrbeti bi jim bilo treba le primeren postranski zaslužek, ter primerno urediti njihovo razmerje do gospodarja.

Kar se tiče postranskega zaslužka je gorenja zahteva prav umestna. Vprašanje je le, ali je splošno možno zagotoviti poljskim delavcem tako dober postranski zaslužek, da bo pokrtil vso zgubo, ki jo imajo, ker so za svoje delo na tujem posestvu premalo plačani. In če bi se to dalo doseči, kdo bo potem sploh hodil na polje delat, če pa lahko drugje več zasluži?

Še mnogo težje pa je v takih razmerah z razmerjem med gospodarjem ter njegovimi delavci in najemniki. Ali se to razmerje sploh da izboljšati? Splošno moremo to vprašanje edino le zanikati. Kraji, kjer zemljišče, ki ga more posamezna družina sama obdelati, ne doseže za njeno preživljanje dovolj dohodkov, so naravno več ali manj nerodovitni. To pa se tudi pri nekoliko večjem obratu bistveno ne izpremeni, marveč izkazuje končni račun večji ali manjši deficit, katerega je treba od drugod pokriti. Zato lastnik takega posestva položaja svojih delavcev in najemnikov tudi pri najbolj volji ne more znatno izboljšati.

Najvažnejše pa je dejstvo, da je poljsko delo kolikortoliko naporno in zoprno, ter da so pri njem izključene udobnosti, ki si jih je delavec v tovarni brez posebne težave priboril. Osemurnega delavnika na kmetih ne bo mogoče nikdar uvesti in opoldanski odmor se ob košnji, če slučajno preti nevihta tudi ne more upoštevati. Zato pa je naravno, da tišči poljski delavec z dežele v mesto in tovarno. Tega mu ne moremo in mu ne bomo zabranili drugače kot da mu damo priliko, da se osamosvoji ter postane samostojen gospodar. Ono, česar kot delavec in najemnik noče delati, bo kot samostojen gospodar v svojo lastno korist gotovo rajši opravljal.

Iz vsega tega sledi dvoje: V rodovitnih krajih, kjer donša zemljišče, ki

ga more posamezna družina sama obdelati, dovolj dohodkov za njeno preživljanje, so možne in če je to z narodnogospodarskega stališča koristno, tudi upravičene večje kmetije, ki rabijo za svoje obdelovanje tuje moči, delavce in najemnike. V tem slučaju namreč more gospodar svoje delavce in najemnike brez škode tako plačati kot je njihovo delo dejansko vredno. Delavec in najemnik v takih razmerah nista oškodovana in zato je verjetno, da obstaneta radevolje na deželi, kjer imata pred tovarniškim delavcem vendarle razne prednosti.

Drugače pa je v nerodovitnih krajih, kjer dohodki zemljišča, ki ga more posamezna družina obdelati, niti približno ne zadoščajo za njeno preživljanje. Tu velike kmetije nimajo pravega obstanka, ker se morajo vedno boriti s smrtjo. Pa tudi upravičene niso, ker životarijo, — ako še obstajajo — nujno na račun revnih ter bednih poljskih delavcev in najemnikov, katere hote ali ne hote izrabljajo ter jih ovirajo, da se ne morejo osamosvojiti in postati samostojni gospodarji. Zato je prav in potrebno, da se takak kmečka posestva preb ali slej razdelijo.

Pozivni razglas.

Na podstavi sklepa ministristva za vojno in mornarico Pov. F. Dj. O. št. 19.742 in Vrhovne komande O. št. 36.483 tega leta se pozivljajo s tem vsi v letih 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 rojeni, ki so bili svoječasno asentovani ali pa pri prebiranju za črnovojno službo z orožjem sposobnim spoznani

k 6-tedenski orožni vaji

K orožni vaji morajo priti vsi, ki so v ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pristojni ali rojeni, kakor tudi tisti, ki ne morejo dokazati inozemskega državljanstva.

Zglasitev:

Zglasiti se morajo pri vojno-dopolnilnem poveljstvu, v čigar področju je njihovo bivališče, in sicer:

letnika 1893 in 1894 dne 7. maja, letnika 1891 in 1892 dne 10. maja, letnik 1890 dne 12. maja t. l. vsakokrat ob 8. uri dopoldne.

Po možnosti naj pridejo vpoklicanci v vojaški opremi in obleki (posebno s plaščji in perilom), za katero dobe primerno odškodnino.

Orožne vaje so oproščeni:

1. Železničarji, poštni uslužbenci in rudarji. Po 1. maju t. l. v službo sprejeti železničarji, poštni uslužbenci in rudarji niso oproščeni in se morajo brezpogojno pozivu odzvati.

2. Bogoslovci ter dijaki, ki obiskujejo visoke in srednje šole ali zavode, ki imajo po brambnem zakonu pravico do enoletne vojaške službe.

3. Oni, ki so bili pri nadpregledu (superarbitraciji) proglašeni za vedno invalide ali začasno premeščeni v neaktivno razmerje, ako ta doba še ni potekla.

Vsi ti se pa morajo javiti pri pristojnih orožniških postajah, ki pošljejo vojnim dopolnilnim poveljstvom seznime prijaviteljnih invalidov.

Rezervne časnike se bode pozvalo po potrebi, ne glede na letnike.

Na eventualne prošnje za oprostitev orožne vaje se ne bo oziralo. — Vsak vpoklicanec mora brezpogojno o pravem času odrediti k tej šesttedenski vaji.

Zupanstva naj izdajo vpoklicancem potrdila, da odhajajo k orožni vaji. To potrdilo daje vpoklicancem pravico do brezplačne vožnje po železnicah.

Vpoklicanci, ki se ne bodo pravočasno odzvali pozivu, bodo dalje časa pridržani v vojaški službi in se bodo strogo kaznovali po vojnih zakonih.

Mažarska vlada v nevarnosti.

LDU. Budimpešta, 2. maja. (DunKU.) OKU. poroča: Osrednji delavski in vojaški svet je imel danes zvečer sejo, kateri so prisostvovali skoraj vsi ljudski komisarji. Ljudski komisar Bela Kun je izjavil, da je danes položaj tak, da ogrožajo Budimpešto ne rumunske pač pa lastne čete, ako ne ukrenemo takoj potrebnih protiodredb. — Glede vojaškega položaja je poročal Bela Kun, da je Szolnok najbrže že v rokah Rumunov, in da so v Miskolcz danes popoldne najbrže vkorakali Čehi. Večina čet se je tako zdržala, da je Budimpešta popolnoma brez brambe izpostavljena rumunskim napadom. Vprašanje je sedaj, ali hočemo Budimpešto izročiti ali se za mesto bojevati. (Medklici: »Bojevati!«) Kolikor časa nam je možno, se moramo z vso močjo bojevati za obstoj diktature proletarijata. — Ljudski komisar je vprašal delavski svet, kaj on misli. On, da je osebnega naziranja, da se mora Budimpešta za vsako ceno braniti. Ljudski komisar Böhm se je pridružil izvajanjem Bela Kuna ter sporočil, da so

iond, kar bi se lahko izvedlo brez posebnih težav.

To in še mnogo lepih in koristnih načrtov sem zasnoval — toda . . .

Ker je prestal, sem zastavil vprašanje naravnost, da mi ne bi spet ušel na stranpot.

»Vse dobro, toda zakaj se ti načrti niso uresničili? Imeli ste že vendar dober zbor igralcev za dramo?«

Pogledal me je od nog do glave, premaknil se na stolu, kakor bi ga bil zbadel, in njegov pogled, enak onemu na portretu, je razodel, da sem zadel ob bridko rano.

»Ne zamerite, gospod Nučič,« sem nadaljeval neusmiljeno, »ta program je vendar izvedljiv.«

»Gospod,« je položil roko na mizo in glas se mu je tresel, »gospod, to je prekočljiva zadeva! Zelo se čutim počaščena z Vašim obiskom in marsikaj bi lahko dejal, toda da se izognem vsaki polemiki, očitanoju, lastni hvali in zahrbnosti samo to:« Skrčil je pest, okoli usten mu je zaigrala trpkost ter s svečanim glasom kakor bi prisegel, je dejal:

»Kakor sem z ljubeznijo do stvari prišel, tako rad odhajam. Samo grešnik ima več izgovorov kot vzrokov, zato se ne izgovarjam, ker mi vest ne očita ničesar drugega, kot resno delo. Moja kričda ni, da nisem mogel in smel storiti vsega tega, kar bi rad. Vedite pa: Slovensko dramo sem ljubil, jo ljubim in jo bom ljubil veliko preveč, kot da bi si moral javno priznati, — da je ne morem ljubiti več.«

Videl sem, da je pri tem vprašanju nedostopen za vsako nadaljnjo besedo. Zasukal sem in vprašal.

»Kako stoji naša drama v prihodnjem letu?«

»Nič! Slovensko osebje se po večini odpravlja stran.«

»In kako bi bilo vendar mogoče boljše moči ohraniti drami?«

»Gospod, to je pač stvar konsorcija in nimam pravice posegati v njegov delokrog.«

»Čudil sem se njegovi redkobesednosti v tej zadevi, skoraj nevoljen je odbil vsak tak poizkus.«

»Prav, gospod Nučič, toda če preneha prihodnje leto resna drama, ali se Vam ne zdi, da se bo občinstvo spet pokabaretirilo kakor svoj čas?«

»To je tisto, česar se bojim. Pri nas je sicer še malo razumevanja za resno dramo, toda povejte mi, ali je bilo mogoče pred vojno igrati isto dramo — celo izvirno — desetkrat, kakor smo jo letos? Na poti smo, da si vzgobjemo razumevajoče občinstvo in škoda, neizmerna škoda za slovensko dramo bi bila povrnitev v predvojne razmere. Še strankarstvo naj se zanese v gledišče, pa je umetniški polom gotov.«

»Pečali ste se gotovo tudi z vprašanjem naraščaja? Kolikor vem dramatične šole ni bilo in —«

»Da,« je povzel besedo, »teoretične ne, učil sem mlade moči praktično. Kakor se je vojak vežbal šele v bojni črti, tako sem dal začetniku kar vlogo: toliko časa

sva se mučila, da je lahko nastopil. Imel sem enkrat nesrečno roko pri izbiri, toda nekaj se je vendar storilo. Vesel sem bil vedno vsakega novega talenta — domačina, ki z železno voljo ustvarja začetniško seveda, toda govori na odru z nepokvarjenim slovenskim naglasom.

To smo jeziku dolžni.«

Nučič se je razvnel in zadnje besede poudaril, kakor bi mu kdo oporekal.

Mračilo se je, tema se je ovijala venec, potreta in stolov; čas je prihajal, da se poslovim.

»Zdi sem, da razumem,« sem pristavil.

»Toda prosim Vas, povejte mi, pod kakšnimi pogoji je mogoč razvoj naše drame.«

»Nič drugače ne, kakor da se gledišče podržavi, igralcem da možnost, da se izveščajo in umetnosti se tičoča vprašanja in vodstvo zavoda prepuste strokovnjaku. Komur je umetnost pri srcu, naj ukrene potrebno, da se reši vsa kriza, ki sedaj vlada pri drami. Gledališki nastavljenici tega ne moremo!«

Vstala sva.

»Ne zamerite, temno je pri meni, niti električne luči nimam in petroleja ni dobiti,« se je nasmehnil, »drugi imajo boljše.«

Ko sem stopil na cesto, mi je brnelo v ušesih eno vprašanje: »Narod, ali te niso zopet opeharili za sveto reč? Mesto umetnosti ti bodo nudili tingl-tangl!«

Portret Nučiča, ki je naslikal prof. Tišov, s trpkoblesnim izrazom okoli usten mi je vedno pred očmi.

Rumuni popoldne pasirali Szolnok. Mi imamo, je izjavil govornik, še nekaj poštenih bataljonov ter smo pripravljani napraviti obupen izpad, ako vemo da nam hoče budimpeštansko delavstvo tekom 24. ur stati na razpolago organizirane in disciplinirane bataljone. Če pa teh nimajo, se mora končno udušiti vsa proletarska diktatura. Nato je govorilo še več govornikov, ki so se vsi izrekli za boj.

Boji na Koroškem.

LDU. Celovec, 2. maja. (DKU.) Tiskovni urad koroškega deželnega odbora poroča: Situacijsko poročilo ob devetih zjutraj: Z protinapadi naših izbornih čet z vzhoda in severa so bile danes v našem jutru zavzete trdovratno branjene in močno utrjene postojanke velikovskega mostiščnega Črna grada. Sovražnik se je na mnogih mestih še krepko upiral. Podpolkovnik Hülgerth, ki je napad osebno vodil, je telefoniral ob 9. uri 10 min. dopoldne, da je bila na velikovski mestni hiši razobešana rdeče-belo-rdeča zastava.

Ljubljanskemu dopisnemu uradu se poroča iz Spodnjega Dravograda: Da morejo brez posebnih težav čez našo demarkacijsko črto priti na jugoslovansko ozemlje krast in da zvale krivdo na jugoslovanske posadke, so Nemci segli po vojni zvižaji, ki je ob enem roparska zvižavnost; oblačijo se namreč v jugoslovanske uniforme.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 3. maja dopoldne iz uradnega vira: Ponoči je bil na koroški fronti mir. Danes dopoldne so Nemci obstreljevali Sv. Marjeto in Galicijo. Lesene mostove čez Dravo smo razstrelili. Pri Področici topovski boj.

Ljubljanski dopisni urad poroča: Dne 14. aprila je bila v Celovcu pri nemško-koroški deželni vladi seja, katere so se udeležili poleg vladnih močtevcev tudi člani »Soldatenrat-a« ter zastopniki od Nemcev zasedenih slovenskih občin itd. Posvetovali so se, kaj storiti, ker se kljub priganjanju in prigovarjanju k »Volkswehr-i« oziroma k »Alarmkompaniji« javlja premalo domačinov. Sklenili so mobilizirati letnike 1896 do 1900. Za mobilizacijo je bilo že vse pripravljeno, tako da bi bilo treba samo še brzojavno izvršiti vpoklic. Sprejet je bil sklep, da bodo Koroški izvršili vpoklic na lastno roko, ako bi dunajska vlada njihovu predlogu ne pritrnila. Koroški Nemci so ob vsej svoji frontii že tedaj pripravljali vsakovrstne municije. Prav izdatno množino so dobili od Italijanov. Od Italijanov dobljena municija je bila kot »Bergegut« spravljena v št. Vidu ob Glini. Koroški Nemci so si preskrbeli veliko število strojníc in jih porazdelili tako, da jih je dobila vsaka stotnija 9 do 12. Svoje vojaštvo so pomnožili z »Alarmkompanijami«. Da se pripravljajo na napad, je bilo očitno že tedaj. Ni pa bilo možno dognati, kdaj nameravajo udariti.

Ljubljanskemu dopisnemu uradu se poroča: Na Djekšah so nemški vojaki hudo pretepli nekega Schwarza ter ga potem odpeljali v Vovbre. Ako bi mu ne bili prišli na pomoč orožniki iz Djekš, bi ga bili ubili. — K nekemu slovenskemu kmetu v Krčanju, občina Grebinj, je prišlo sedem nemških vojakov in ga obdoli, da ima jugoslovanski denar. Kmet je trdil, da je njegov denar žigosan v Nemški Avstriji. Moral ga je pokazati. Nemški vojaki so denar — bilo je 16.000 K — pregledovali in preštevali, potem pa so ga kmetu siloma vzeli. Govori se, da so nemški vojaki posestnika Škofica iz Važenberka napadli, hudo pretepli in ga na pol mrtvega odgnali.

Nemške želje.

Danes nam v roke došla »Klagenfurter Zeitung« z dne 9. aprila t.l. je priobčila iz Ljubljane z dne 7. aprila datirano brzojavko, ki se v prevodu glasi tako-le:

Ljubljana, 7. aprila. Po tukajšnjih vesteh se je posrečilo generalu Segreju od vrhovnega vojnega sveta v Parizu baje dobiti dovoljenje, da se mu poveri določitev meje med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo. Ta korak smatrajo za važen uspeh italijansko-nemškega sodelovanja. Nemško-nacionalne stranke v Avstriji so naprosile generala Segreja, naj pobija jugoslovanske težnje na Štajerskem in Koroškem. Pravilno spoznavajoč, da bi težave, ki bi se tam kaj delale Jugoslovanom, razbremenile italijanske postojanke ob zapadni meji Jugoslavije, je general Segre ustanovil v Mariboru italijansko komisijo, ki vzdržuje kar najožjo zvezo z vsenemškimi krogi v Jugoslaviji in ki je ustanovila posebno sporočevalnico.

Naša delegacija priznana.

LDU Lyon, 2. maja. (Brezzično.) Kakor poroča »Temps«, bodo v poverilnicah gg. Pašiča, Trumbiča in Vesničar pri izročitvi mirovne pogodbe nemškimi delegatim omenjeni gospodje označeni kot zastopniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Prvi maj.

1. maj v Trstu.

LDU Trst, 1. maja. Prvi majnik se je v Trstu letos slavil v znamenju prepovedi in oborožene zasedbe mesta in okolice. Na trgu Donadoni bi se morala vršiti dva shoda: Shod slovenske in shod italijanske socialne demokratične stranke. Slovenski shod je bil prepovedan; pač pa se je vršil italijanski shod, na katerem so govorili vodja Pittoni in dva socialistična vodje iz kraljevstva, namreč poslanec Marangoni in še eden. Shoda se je udeležilo na trgu in v postranskih ulicah čez 30.000 ljudi. Vsak obhod je bil prepovedan. Sledeč od rediteljev izdani paroli, so se ljudske mase po shodu mirno razšle. Ves dan se ni dogdil nikak poseben incident. Vojaštvo je bilo močno zastražilo vsa večja poslopja v mestu kakor banke in slično. V »Narodnem domu« je bila konsignirana kompanija vojakov. Z okoliških gričev so v mesto grozili topovi in strojnice. Ves ta aparat, ki ga je diktirala moreča skrb, pa se je izkazal za nepotrebnega.

Prvi maj v Parizu.

LDU Versailles, 2. maja. (DKU.) V proslavo prvega maja je včeraj mirovalo delo v vsi Franciji. V Parizu je poteklo predpoldne popolnoma mirno, šele proti poldnevu so se začele polniti ceste. Proti drugi uri popoldne so se začeli pomikati proti notranjemu mestu prvi demonstracijski sprevodi. Redarji in čete so skušali zapreti dohod do Place de la Concorde, kjer so nameravali manifestirati. Kordon so demonstranti prodrli, prišlo je do spopadov v bližini cerkve Madelaine. Ti spopadi so rajali do poznega večera na različnih krajih notranjih boulevardov ter so narastli do resnih bojev v bližini opernega trga. Na Place de la Republique so začeli čete prodirati proti demonstrantom. Nastopila je tudi konjenica, padli so streli. Demonstranti so uporabljali različne metalne predmete. Posebno silni so bili spopadi na vzhodnem kolodvoru, čigar duhovi so bili zagrani, tako da so morali redarji in čete začeti pravcato obleganje. Boji so trajali od pete do šeste ure zvečer. Ob osmih je bil mir zopet vpostavljen. Vsega skupaj je bilo ranjenih 250 redarjev, med njimi 50 precej težko. Aretirali so 30 oseb.

LDU Versailles, 2. maja. (DKU.) Pariški večerni listi javljajo naznanilo policijske prefektуре, da čete, ki so imele včeraj nalog, vzdrževati red, niso imele s seboj streliva, policija pa da ni imela revolverjev. Torej ran od strelov ni povzročila niti policija, niti vojaštvo. Ranjenih je 423 policijskih uradnikov. Večina aretiranih manifestantov tvorijo baje inozemci.

1. maj v Italiji.

LDU Pariz, 3. maja. (Brezzično.) Slavje prvega maja je poteklo po vsej Italiji popolnoma mirno. Delo je povsod počivalo. Promet cestne železnice je bil ustavljen. Vršila so se zborovanja, vendar pa se mirnikjer ni kalil.

Država SHS.

Pašič pri Clemenceau-u.

LDU Pariz, 2. maja. (Brezzično.) Svet trojice je imel danes dopoldne sejo. Komisija za obnovo se je sestala popoldne. Clemenceau je sprejel delegata Pašiča in Venizelosa, potem pa je imel pogovor z ministroma Pichonom in Klotzem.

Boljševiško gibanje v Bosni.

LDU Sarajevo, 3. maja. (Uradno.) Zadnje dni se je opazal v Sarajevu med socialisti levice pokret v boljševiški smeri. Njihovo glasilo »Glas Slobode« je zadnji čas odkrito zahtevalo diktaturo proletarijata. Tem domačim boljševikom se je pridružilo nekaj tujerodnih elementov, ki jih je spravila v Bosno bivša avstro-ogrška vlada in ki so bili pred prevratom najhujši pristaši reakcionarnege režima. Danes so se iz mržnje do naše narodne države urinili med socialistično delavsko stranko, kjer delujejo skrajno hujskajoče in razdirajoče. Posrečilo se jim je privedi delavstvo tako daleč, da so stopili 30. m. m. v stavko. Par sto teroristov je prisililo delavce vseh večjih podjetij, da so ostavili delo. Njihov namen, da zapeljejo tudi delavce pri vodovodu in v plinarni, jim je prepredila uprava s tem, da je dala oba zavoda vojaško zastražiti. Meščanstvo in velik del delavstva je ta terorizem obsojalo. Državna oblast je razglasila nato nad Sarajevom prekri sod. Vojaška policija je zasedla uredništvo »Glas Slobode« in zaplenila spise. Aretirala je tudi najnevarnejše voditelje teroristov. Vsi ti ukrepi so se izvršili v redu in brez spopadov. — Praznovanje 1. maja se je vršilo po vsi Bosni in Hercegovini brez izgredov. Včeraj so se stavkajoči delavci vrnili na delo.

Izgon tujcev iz Bosne.

LDU Sarajevo, 3. maja. Ker se je opazilo, da se mnogi tujci, ki jih jo importirala v Bosno bivša avstro-ogrška uprava, nočejo sprijazniti z novim političnim položajem, ampak rujejo dalje proti kraljevini SHS, je sklenila bosanska zemaljska vlada,

da v najkrajšem času vse te sumljive elemente spravi preko meje Jugoslavije in na ta način ugodi ponovno izraženim željam časopisja in javnosti.

Avstrijski bankovci v zasedenem ozemlju.

LDU Trst, 2. maja. Kakor poroča tukajšnji nacionalistični list »La Nazione«, je bilo ob izmenjavi kron v lire po ključu 100 lir za 250 kron v »Julijski Beneciji« zmenjanih 650 milijonov kron. V bankah in hranilnicah vložene in deponirane zneske cenijo na približno isto toliko, tako da bi bilo v tem ozemlju 1/4 milijarde kronskega denarja. Ker se v ostalih delih od Italijanov zasedenega ozemlja glasom tega lista ta znesek najbrž ne bo dosegel, računajo, da bo skupno v lire izmenjanih manj nego 2 1/2 milijarde kron.

Mir z Nemčijo.

LDU Berlin, 3. maja. (DKU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Haaga: »New York Times« javlja iz Pariza, da je svet trojice včeraj sklenil, da se z nemškimi delegati ne vrše nikakva ustna pogajanja. V ponedeljek naj torko se bodo izročili mirovni pogoji. Potem bodo dali Nemcem rok 14 dni, da formulirajo svoje pomisleke. Aliiranci potrebujejo pet dni, da proučijo te pomisleke, nakar izročijo Nemcem načrt mirovne pogodbe, da jo podpisujejo, česar pa ni pričakovati pred 25. majem — Drugi ameriški listi potrjujejo to vest in dostavljajo, da je predsednik Wilson odobril to nastopanje naznan Nemcem.

LDU Berlin, 3. maja. (DKU.) V včerajšnji seji mirovnega odtelka je ministrski predsednik Scheidemann naznanil, da pogoji prehodne mirovne pogodbe ne bodo objavljeni pred jutrišnjim dnevom. Šele potem jih bo mogoče sporočiti Berlinu. Nemški prevod pogodbe bo nemara do četrtke gotov. Šele potem se bo odsek hotel baviti s posameznimi mirovnimi vprašanji.

LDU London, 2. maja. (Brezzično.) Kakor se domneva v uradnih krogi, bo mir z Nemčijo podpisan tekom treh tednov.

Mirovni posvet.

Avstrijski delegati v Parizu.

LDU Dunaj, 2. maja. (DKU.) Najvišji svet aliiranih in asociiranih držav je sklenil, povabiti avstrijske delegate, da naj pridejo opremljeni s potrebnimi pooblastili, v ponedeljek, dne 12. maja zvečer v St. Germain en Laye, da proučijo mirovne pogodbe z aliiranimi in asociiranimi državami.

JužnoTirolske meje.

LDU Dunaj, 2. maja. (DKU.) Uradno se poroča: Kabinetni svet je v svoji današnji seji sklenil nastopno: Predsednik Zedinjenih držav je izjavil italijanskemu ministrskemu predsedniku, da soglašajo z londonsko pogodbo glede mej med Italijo in Nemško Avstrijo, tedaj glede aneksije nemškega južnega Tirolskega po Italijanih. Temu nasprotno izjavlja nemško-avstrijska vlada: 1. Izjava predsednika Zedinjenih držav je nezdržljiva z onimi demokratičnimi načeli, ki jih je svečano naznanil predsednik med vojno in na podlagi katerih je bilo bojevanje ustavljeno in premirje sklenjeno. Po izmenjavi not, ki se je vršila povodom sklepanja premirja, je bila sicer spremenjena točka 10. od 14 točk predsednika, ne pa točka 9., ki izjavlja, da se morajo meje Tirolske ugotoviti po jasno razvidnih črtah narodnosti.

II. Italijansko kraljevstvo utemeljuje zahtevo po nemškem južnem Tirolskem po čisto strateških vidikih. Ti vidiki pa ne morejo upravičiti aneksije čisto nemških dežel po Italiji že radi tega ne, ker bi že etnografske meje med Nemci in Italijani na Tirolskem popolnoma zadostile strateškim interesom Italije. Nemško-avstrijska vlada je že pred dalj časom predlagala italijanski vladi, da naj nemško južno Tirolsko ostane državopravno in gospodarsko sestavni del Nemške Avstrije, v vojaškem pogledu pa, da naj se nevtralizira na način, da se varujejo strateški interesi Italije na enak način, kakor če bi se anektiralo ozemlje do Brennerja. Nemška vlada ugotavlja, da Italija in njeni zavestniki niso nikdar odgovorili na te predloge. III. Nasproti trditvi, da bi se moglo nemško južno Tirolsko rešiti tujega gospodstva, ako bi se Nemška Avstrija odrekla spojitvi z Nemčijo, ugotavlja nemško-avstrijska vlada, da ji ni nikdar kaka asociirana vlada predlagala, da naj se odreče spojitvi z Nemčijo pod pogojem, da ostane nemško južno Tirolsko pri Nemški Avstriji. Ako pride nemško južno Tirolsko pod Italijo, ostane od Tirolske samo ozeček, ki mora potem brezpogojno in neposredno pripasti Nemčiji. S tem bi bila možnost obstoja Nemške Avstrije kot samostojna država zopet bistveno prikrajšana, Nemška Avstrija bi bila še tembolj prisiljena k spojitvi z Nemčijo.

Razna poročila.

Nemški poslanik v Vatikanu.

LDU Berlin, 3. maja. (ČTU.) Trdi se, da bo ne samo Prusija, temveč tudi nemška država imela v prihodnje svojega poslanika pri Vatikanu.

Zmede v Budimpešti.

LDU Budimpešta, 2. maja. (ČTU.) Nočoj se boje v Budimpešti najhujšega, ker ni dvojbe, da bo drhal začela pleniti. Ze prejšnjo noč so se oddelki rdeče vojske podili po mestu in grozili. Govori se, da je poverjenik Samuely že zbežal. Tudi drugi poverjeniki skušajo s pomočjo aeroplanov pobegniti v Nemško Avstrijo. O usodi talcev ni ničesar znanega, govori se pa, da so v smrtni nevarnosti. Ljudski poverjeniki so mislili samo na svojo rešitev in izročili mesto drhali, da s tem sebe rešijo.

Ameriko za Francijo.

LDU London, 2. maja. (ČTU.) Wilson in Clemenceau se bosta pobotala, nakar bosta Amerika in Francija pri mirovni pogodbi pogajanjih postopala popolnoma enotno. Wilson je predložil Clemenceau-u redovito podpisano dokument, s katerim se Amerika zavezuje, da bo Francijo branila pred napadi, ki so naperjeni proti njenim interesom.

Čehi zavzeli Munkač.

LDU Praga, 2. maja. (ČTU.) Poveljniki češke vojske na Slovaškem je za prvi maj poslal ministru Klofaču brzojavno čestitko ter pristavil, da so češke čete ravnokar zavzele Munkač z jako majhnimi izgubami.

Boji na Slovaškem.

LDU Praga, 2. maja. (ČTU.) Ministrstvo za narodno brambo je izdalo nastopno poročilo o položaju na Slovaškem: Pri Komarnu je bil po včerajšnjih hudih mačarskih napadih popoln mir. Izgube na mlkih znašajo 13 moških, ranjenih pa je 30 moških in 4 častniki. Ogrske izgube so izdatne. Samo na Donavskem otoku smo našli 30 ogrskih mrtvecev. V noči na prvi maj smo zasedli po Mačarjih izpraznjena mesta Etes, Satoralija-Ujhely, Nikolay, Magas, Putnok, Panreve, Rima in Zset. Dne 1. maja so čete prodirale dalje in zavzele Sajó, Podvo, Kamo in še nekatere druge kraje. Na odseku reke Ino in ob levem donavskem bregu je ostal položaj neizpremenjen, ker tam Mačari svojih postojank niso zapustili.

Trockij zapusti Petrograd.

LDU London, 2. maja. (Brezzično.) Tukaj kroži vest, da namerava Trockij radi prodiranja finskih čet v prihodnjih dneh zapustiti Petrograd.

Samostojnost Tirolske.

LDU Dunaj, 3. maja. (ČTU.) Kakor javlja korespondenca »Hercog« iz Inomosta, bo tirolska krščansko-socialna stranka danes popoldne stavila v seji predlog, da se Tirolska proglasi za samostojno.

Cesar Viljem.

LDU Berlin, 3. maja. (ČTU.) Cesar Viljem je prošil nemško vlado, da se sme vrniti v Nemčijo, in sicer na svoje staro posestvo.

LDU 3. maja. (ČTU.) Neke vest iz Washingtona javlja, da so tam mnjenja, da bo cesar Viljem prišel v Ženevi pred sodišče narodne zveze.

Politične novice.

+ Francosko časopisje o naši severni meji. Pariško časopisje, med temi tudi »Temps«, poročajo o interpelaciji Frana Smodeja v narodnem predstavništvu o nemških napadih na Koroškem. Beležijo tudi odgovor ministrskega predsednika Protiča, da se bodo ukrenile stroge protiodredbe, a ne pristavljajo nikakega komentarja.

+ Jugoslovanski visokošolci Clemenceauju, Lloyd Georgeju in Wilsonu. Jugoslovanski visokošolci v Toulouse so poslali Clemenceauju in Lloyd Georgeju sledečo brzojavko: »Ginjenci vsled vzvišenih namenov, katere sta pokazala načelnika francoske in angleške vlade pri reševanju jadranskega vprašanja izražajo jugoslovanski dijaki, po številu 140, gospodom Clemenceauju in Lloyd Georgeju svojo udanost in globoko hvaležnost.« — Istočasno so poslali predsedniku Wilsonu naslednjo brzojavko: »140 jugoslovanskih dijakov v Toulouse iskreno priznavajo predsedniku Wilsonu čut pravičnosti, ki ga dosledno predstavlja kot neumornega branitelja zatiranih, se ginjeni vsled njegovega varstva njihovega naroda, mu pošiljajo svoje neskončne zahvale in globok izraz svojega zaupanja v svojega velikega zaščitnika.« — Med temi 140 jugoslovanskimi dijaki gotovo ni bilo nobenega Slovence, sicer ne bi govorili o »vzvišenih namenih«, »čutu pravičnosti«, »branitelju zatiranih« in »neskončni zahvali« diplomatom, ki so tako hladnokrvno žrtvovali stotisoče našega naroda krivici in nasilju.

+ Bivši cesar Karol se bo naselil, kakor poročajo francoski časopisi, na nek-

Podpisujte 4% državno posojilo!

danjem bivališču princa Jerome Napoleona v Pranginsu ob genfskem jezeru. V njegovem spremstvu se nahajata tudi princ René Parmski in grof Weteg.

Italijanski socialisti o Wilsonu.
»Avanti« piše: Časnikarji se motijo pri tem ko pišejo, da Wilsonove besede ne bodo našle odziva pri italijanskih strankah, izvzemši socialiste. Mi nismo Wilsonovih naziranj, mi smo socialisti in nismo nikdar verovali, da bo ameriški predsednik s svojimi štirinajstimi točkami stopil v boj za najvišje pravice človeštva in za pravice narodov. Tudi sedaj ne verujemo, da se proti on italijanskim aspiracijam ob Adriji iz idealnih razlogov.

Dnevne novice.

— Bogoslovec g. Jožef Perjatelj. †. Umrli je včeraj v Škranjeku pri Vel. Poljanah g. Jožef Perjatelj, bogoslovec I. letnika. Pogreb bo v ponedeljek, dne 5. maja ob 8. uri. Počivaj v miru, tih in blagi tovariš!

— † Bogoslovec g. Franc Terpin. V sredo dopoldne smo pokopali v Dobropoljah č. g. Franca Terpina, bogoslovca III. letnika. Sprevod iz Zdenške vasi na dobropoljsko pokopališče je vodil č. g. bogoslovni profesor dr. J. Srebrnič ob asistenci 21 duhovnikov in tovarišev bogoslovcev. — Spremljala ga je na zadnji poti domača dekliska in mladeniška Marijina družba z zastavami, Orel z zastavo in ogromna množica drugih ljudi. Krsto so nosili Orli v kroju, ki so tvorili tudi častno stražo. Slovesno sv. mašo zadržal je daroval č. g. semeniški podvodja dr. I. Fabjan, č. g. dr. Srebrnič pa je imel v cerkvi kratek govor. Molitve za rajne je pel zbor bogoslovcev, ki mu je zapel tudi tri žalostinke. Počivaj v miru, dragi tovariš!

— Imenovanja. Za okrajna komisarija sta imenovana deželnovaldna koncipista dr. Ivan Perne in dr. Lovro Bogataj. Pravni praktikant Fohn je imenovan za provizoričnega deželnovaldnega koncipista. Avskultant pri okrožni sodnji v Tuzli Rudolf Babič je imenovan za provizoričnega deželnovaldnega koncipista; dodeli se okrajnemu glavarstvu v Ptuj. Avskultant Jože Pretnar v Ljubljani se sprejme v pripravljeno službo politične uprave.

— Javno vprašanje na pošto ravnateljstvo. Zakaj ne sme mariborska telefonska številka 220 klicati interurban? Zakaj se vedno trdi na mariborski telefonski centrali omenjeni številki, da je zveza z Ljubljano pretrgana? Prosimo na to naše — za danes — posledno vprašanje natančne in odkritega pojasnila.

— »Društvo Jugoslovanskih novinarjev« je daroval novoimenovani ravnatelj banke »Slavije« g. dr. Bole 500 K. — V isti namen je izročil g. blagajnik »Ljubljanskega zvana« 100 K.

— Čebelarско društvo v Ljubljani naznanja, da z ozirom na to, ker je rok za naročanje sladkorja potekel že 28. marca, kakor je bilo v časopisih naznanjeno, in ker je sedaj ves sladkor oddan, za enkrat ne sprejme več novih naročil.

— Boj med roparji in tihotapci pri Vrhnikih. V soboto je deželno sodišče v Ljubljani odgodilo razpravo proti Jožefu Turšiču iz Cirknic, ki je dne 10. februarja zabavljajl proti Jugoslaviji in hvalil »Kor-rina«. Marij Hering je prisodilo 4 tedne, Rozilji Dolinar pa tri tedne ječe, ker sta v stari Avstriji neupravičeno dobivali vojaško podporo, ko je bil njunin mož oziroma brat že doma. Med razpravo sta jokali, vsled česar jima je predsednik (nadsvetnik g. Vedernjak) tolažilno rekel: »Zakaj ste pa dobivali pravzaprav preživnino, da boste dedca redili doma«. — Alojzij Mulc je zaslužil 6 mesecev težke ječe, kjer je ukradel 27. marca v Grahovem konja, ki je vreden 4000 K. — Zanimiva je pa bila razprava proti Jeri Mačkovi z Vrhnik. Jera je svojo reč zelo zgovorno opisavala. Grabila je listje in našla nahrbtnik, v katerem je bilo 42 metrov ženskega manufakturnega blaga in 62 metrov blaga za srajce. Nahrbtnik je spravila v vrečo in naprosila Frančiško Škofovo, da je vzela »nagrabljeno listje« na voz. Srbski vojak Ilija Jovanović, ki je bil na straži, je blago ustavlil in ga izročil svojemu korporalu. Razprava je došla: Čez demarkacijsko črto so prinesli tihotapci veliko blaga. V vojaške preoblečeni roparji so jih ustavili in zahtevali od vsakega 100 K. Ker jim jih niso mogli dati, so jim pobrali blago in jih zagnali čez demarkacijsko črto nazaj. Da so hitreje tekli, so streljali za njimi. Sodišče je prisodilo Mačkovi tri tedne ječe.

lj Usposobljenostni izpit so napravili na državnem učiteljski v Ljubljani: a) za meščanske šole: Kunaver Pavel (I. sk., z odliko), Božič Apolonija (s. Lavrenčija, II. sk.), Jager Alozija (s. Benjamina, III. sk.), Levstik Helena (III. sk.), Šušteršič Frančiška (s. Metodija, II. sk., z odliko), Šilih Gustav (dopolnilni izpit iz slovenščine); b) specialni izpit iz francoščine: Kokalj Božena, Miklavc-Jansa Marija, Schiffrer Antonija; c) za ljudske šole: Fink Leon, Golmajer Ivan, Kunst

Ivan, Lavrič Stanko, Osterc Anton, Pogorelec Karol, Sežun Andrej, Armič Marija, Bahovec Marija, Baraga Frančiška, Bergant Pavla, Blaznik Vida, Božič Vida, Cepuder Irma, Črnologar Angela, Dimnik Evaldija, Eriavec Amalija, Fischer Josipina, Gajšek Hermina, Hribar Olga, Hvala Karmen, Hübscher Stefanija, Ivanc Valerija, Janežič Ema (z odliko), Janežič Ljudmila, Judnič Martina, Kiferle Ljudmila, Kladva Marija, Kosi Karolina, Kramer Miroslava, Krisch Cirila, Krisch Otilija, Lehmann Andreana, Miklavčič Frančiška, Perušek Marija, Pilbach Ana, Piskernik Helena, Šeme Ana, Turk Antonija, Verce Ivana, Verstovšek Vladimira, Tylli Marija. Tri kandidatnje za ljudske šole so bile reprobirane, ena je med izpitom odstopila.

Ljubljanske novice.

lj Ljubljanske Marijine družbe imajo danes v nedeljo ob 5. popoldne svoj skupni shod v stolni cerkvi. Članj vseh družb naj pridejo polnoštevilno!

lj Poročil se je dne 26. aprila na Brezovici pri Ljubljani g. Ludovik Fajgeli, poštni asistent sedaj v Mariboru z g. Avgusto Podgornikovo, učiteljico iz Gorice.

lj Vodnikova slavnost ljubljanskih prosvetnih društev se vrši danes ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Spored obsega govor g. župnika Finžgarja, pevske točke skupnega pevskega zbora (nad 60 pevcev) in Linhartovo veseloigro »Županova Mica«, katero uprizori Ljudski oder (v narrečju iz leta 1790.). — Proslavimo spomin našega velikega pesnika!

lj Krekova prosveta. Odborova seja je danes popoldne ob 3. uri v Alojzišču.

lj Vpokojeno delavstvo tobacne tovarne ima v torek, dne 6. maja ob 3. popoldne shod v Ljudskem domu, mala dvorana.

lj Narodna noša z Gorenjske in Dolenjske. Ravnatelj muzeja gosp. dr. Jos. Mantuan nadaljuje svoje zanimivo predavanje o narodnih nošah v ponedeljek dne 5. maja ob 8. zvečer v Mestnem domu. Tudi to pot bo imelo občinstvo priliko ogledati si opisane predmete. Vstopnina 1 K, mladina prosta.

lj Samomor. Včeraj ob pol treh ponoči se je v Zvezdi na klopi ustrelil železniški sprevodnik Fran Arhar. Zadel se je v srce in je bil takoj mrtev. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu. Vzrok samomora je neznan.

lj V imenu njegovega Veličanstva kralja je razglasil na torek dne 29. aprila razsodbo pri ljubljanskem deželnem sodišču podpredsednik Regali prvič. Zdaj se razglašajo razsodbe sploh v kraljevem imenu in ne več v imenu zakona, kakor so se pričele razglašati po razsulu stare Avstrije.

lj Kanalske pristojbine v Ljubljani. Mestni občini ljubljanski je dovolila dež. vlada za Slovenijo, da sme z zakonom z dne 28. julija 1917, dež. zak. št. 40, uvedene kanalske pristojbine pobirati do konca leta 1921.

Najnovejše.

AVSTRIJA SE NE SME ZDRUŽITI Z NEMČIJO.

LDU Versailles, 3. maja. Kakor poročila »Matin«, se je izročitev mirovne pogodbe zakasnila radi težkoč v redakciji. Glede Avstrije doznava »Echo de Paris«, da so jo sklenili ustrojiti kot nevtralnno republiko pod vrhovnim varstvom zveze narodov z izrecno prepovedjo, zvezati se z Nemčijo ali priklopiti se Nemčiji na kakršenkoli način.

REKA NAJ BO PROSTA LUKA?

LDU Berlin, 3. maja. (DunKU.) Acht-Uhr Abendblatt javlja iz Haaga: Kakor poročajo iz Londona, je predsednik Wilson stavil Orlando glede Reke nov predlog, ki se skoro popolnoma strinja z angleško-francoskim predlogom.

TRST IN DUNAJ SI PODAJATA ROKO.

LDU Dunaj, 3. maja. (DunKU.) Državni urad za promet je z italijansko komisijo, ki nadzira na Dunaju izvršitev pogovora premirja, sklenil dogovor, v zmyslu katerega se otvori 12. t. m. direktn tovarni promet s Trstom preko Trbiža.

PROSTOVOLJCI ZA KOROŠKO.

LDU Gradec, 3. maja. (ČTU.) Danes popoldne je bila na vseučilišču skupščina nemških visokošolcev, ki se je bavila z ustanovitvijo voja za Koroško in z vprašanjem, da bi se graško vseučilišče in tehnična visoka šola tvorili. Vnela se je viharna debata, v kateri so se dijaki izrekli proti temu, da bi se visoke šole tvorile. Socialnodemokratski dijaki so bili tudi proti odpošiljati vojaške pomoči na Koroško, ker se bo usoda Koroške odločila na mirovni konferenci. Končno se je soglasno sprejel sklep, naprositi rektorja obeh visokih šol, naj dovolita vsem visokošolcem, ki odidejo na Koroško, vse megoče olajšave.

IDRIJSKE ZADEVE V ITALIJANSKEM PARLAMENTU.

LDU Trst, 1. maja. Kakor sporočajo iz Rima, je socialistični poslanec Marangoni v italijanski zbornici interpeliral ministrskega predsednika, je li smatra za logično in oportuno, da je bil idrijski župan odstavljen in da so bili slovenski učitelji na šolah idrijskega mesta odpušteni in nadomeščeni z italijanskimi učitelji. To so odredbe, naglašala interpelacija, ki so v ta-mostnem prebivalstvu izzvale sovražna čustva do novega režima, kateremu mora biti podvrženo.

NEMŠKO POROČILO O BOJIH NA KOROŠKEM.

LDU Celovec, 3. maja. (Dun. KU.) Tiskovni urad koroškega deželnega odbora priobčuje nastopna uradna poročila o položaju: 3. maja ob 12. uri: Jugoslovani so razstrelili most pri Lipici. Sicer je položaj neizpremenjen. — 3. maja ob 17.: Položaj se v splošnem ni izpremenil. Vzdolž vse fronte traja ogenj sovražnega topništva. Razen mostu pri Lipici so razstrelili Jugoslovani tudi dravski most pri Dulah. Oba mosta sta bila šele pred kratkim popravljena.

DR. KOROŠEC V DALMACIJI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)
m Split, 3. maja. Tu je bilo zborovanje, na katerem se je razpravljalo o osnovanju ljudske stranke v Dalmaciji in ki se ga je udeležilo kakih 100 oseb. Dr. Korošec je razložil v svojem govoru program ljudske stranke. Nato se je prevzelo v organizacijo stranke več oseb in so se predlagane resolucije soglasno sprejele.

m Split, 3. maja. Dr. Korošec je došel v Makarsko, kjer je prisostvoval zadržnici za narodna mučenika Zrinjskega in Frankopana.

HRVATSKA LJUDSKA STRANKA V DALMACIJI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)
m Split, 3. maja. V Splitu je 29. aprila zboroval zaupniški sestanek hrvatske ljudske stranke pod predsedstvom poslanca Baniča. Na sestanku sta govorila dr. Korošec in dr. Rogulja. Sklenilo se je, da se izvede organizacija ljudske stranke v Dalmaciji. Osnovanje ljudske stranke v Dalmaciji je liberalnim krogom postalo zelo neprijetno, ki so najprej skušali odvrniti splitsko meščanstvo od svečanega sprejema ministrskega podpredsednika dr. Korošca, češ, da dr. Korošec ne prihaja v Split kot jugoslovanski minister, ampak kot strankarski človek. Zaradi tega se je vnela polemika med listoma »Nova Doba« in »Jadrano«, ki je postal glasilo ljudske stranke v Dalmaciji.

ORGANIZACIJA LJUDSKE STRANKE V HERCEGOVINI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)
m Zagreb, 3. maja. »Narodna Politika« javlja, da se v Hercegovini zelo uspešno organizira hrvatska ljudska stranka. Na velikem shodu v Gerandih so se izjavili zborovalci soglasno za hrvatsko ljudsko stranko. Tudi iz Vitiin poročajo, da se organizira hrvatska ljudska stranka.

DEMONSTRACIJE NA REKI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)
m Zagreb, 3. maja. O italijanskih demonstracijah na Reki so dole nastopne vesti: Pri demonstracijah na Reki so hodile posamezne italijanske tolpe po mestu in trgale hrvatske napise s trgovin. Pri tem so tolpe kričale: »Doli z Wilsonom! Doli z Ameriko! Doli z izdajalcem! Wilson je osel, lopov« itd. Po Reki se je javno govorilo in kričalo, da je Wilson sin cesarja Franca Josipa I. Nadalje so tudi vpili: »Doli s Francijo, ki nas je izdala! Doli z Angleško, doli z Jugoslavijo, doli z entento, živela Italija«. Italijanaši so vpili, da je Italija rešila entento in da je samo ona učila Avstro-Ogrsko. Kričali so, da je ententa vse prevarila in izdala.

ITALIJANI PROTI WILSONU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)
m Split, 3. maja. Povodom demonstracij v Genovi so spremenili Wilsonovo ulico v Reško ulico.

REGENT ALEKSANDER ČEHO-SLOVAKOM.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)
m Zagreb, 3. maja. Na brzojavni pozdrav čehoslovaške delegacije s proslave Zrinjskega in Frankopana iz Zagreba prestolonasledniku regentu Aleksandru je došel nastopni odgovor: Najiskrenejša zahvala bratom Čehoslovakom za pozdrav. — Aleksander.

SRBSKA CERKEV V NOVM SADU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)
m Novi Sad, 3. maja. V petek 25. aprila je došel odposlanec vlade Valerijan Pribevič, da na podlagi ukaza ministrskega sveta prevzame upravo in imetie od sedanjega upravitelja karlovske patriarhije dr. M. Nikolčića in izroči novemu upravitelju dr. Gregoriju Lebiču. S tem so prenehale nezakonite razmere, ki jih je uveljavila l. 1912. madžarska vlada.

SPLOŠNA STAVKA V OSJEU KONČANA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)
m Osijek, 3. maja. Splošna stavka v Osijeku se je danes zjutraj končala vsled posredovanja medstrokovnega odbora. Danes so povsod zopet pričeli z delom.

Vestnik S. K. S. Z.

* Iz predsedstva Orlovske Zveze: Te-lovadni odseki pridno vračajo vprašalne pole, vendar pogrešamo še precej odgovorov, pozivljamo zato iznova vse odseke, da vrnejo pole. Seja organizatoričnega odseka se vrši v ponedeljek ob pol 8. uri zvečer.

Prosveta.

pr »Moj Bebi« v dramskem gledališču. Človek pričakuje v prvem aktu duhovite satire, v drugem aktu se vda razpoloženju, ki ga objame v kinu, v tretjem se zave, da je v cirkusu. Stvar je ameriškansko skonstruirana in ima le to dobro, da nazorno predoči gledalcu, kaj je plitvost. Burki bi odpustili neokusno koketiranje z lahkomiselnim občinstvom, ki ji je bilo deloma zelo hvaležno, če ne bi z neumno šalo sramotila slednjemu človeku najsvetejšega čustva materinstva. Kako je vsestransko tako zanikarna igra prišla na naš oder, nam ni mogoče razumeti, če nam ne bo konec sezone vsilil mnenja, da se zanikarnost pri nas zato igra, ker je zanikarna. Razveseljivo je bilo edino dejstvo, da so bili igralci v svojih vlogah zmerni in dostojni. Režiser Železnik je rešil, kolikor se je dalo rešiti. On in Drenovec sta pač igrala, kakor je pisano, malo pretiravala, da je bil cirkus večji; v tej višini se je držala tudi Bergantova, dočim je Mira Danilova vlogo samo znala. Za Rakarjevo je patos nevarnost, za Rasbergerja pa mala vloga. N. V.

Deželna vinarska zadruga.

Koliko se je že govorilo in pisalo o brezvestnem načrtu dr. Peganovega načelstva Deželne vinarske zadruge in njenega vodstva: zadrugo razdružiti in uničiti. Izredni občni zbor 20. februarja 1919 je imel biti usodepoln za zadrugo, ali javni pritisk in ljudski glas sta uplivala na občni zbor, da je z izjemo dveh članov načelstva se postavil na drugo stališče. Ko je videl odstopivši načelnik dr. Pegan, kako stvar stoji, je še enkrat poskusil doseči svoj namen. Skliceval se je na nekega Vipavca (seveda imenoval ga ni), da je prišel k njemu in ga za božjo voljo prosil, naj dela nato, da se zadruga razdruži, seveda je šlo to brez uspeha. Človek bi mislil, da se bodo ti gospodje po obč. zboru kaj zdramili in vedeli, kaj jim je storiti, posebno sedanjji začasni načelnik gosp. Peter Natlačen, kateri je bil svoje čase navdušen zadržnik in kateri dobro ve, kaj kšnega pomena je in bo »Dež. vinarska zadruga«, posebno pa še, ker je šel sam zopet nazaj v vinorodne kraje. Prvega marca t. l. po občnem zboru sta šla dva zaupnika zadržniških članov osebno k sedanjemu načelniku, povdarjala sta nužno potrebo, da se skliffe občni zbor in da pride na dnevni red tudi točka: izpolnitev načelstva, ker zadruga po sedanjih razmerah ne more nikamor, nujna potreba pa je, da začne zadruga zopet delovati. Gospod načelnik je bil sicer samosvoji, kakor je njegova navada, a obljubil je vseeno, da bo v teku enega meseca sklical načelstveno sejo, ki bo o tem sklepala. Sedaj je že drugi mesec potekel, a se nihče ne zgane. Zadruga spi in g. načelnik pazi nanjo, da se ne zbudi in če se ne motimo, bi najrajši videl, da bi se več ne prebudila. Nadzorstvo tudi ne pokaže nobenega zanimanja za zadrugo. Gospod načelnik nadzorstva, ali tudi Vam kot vinorejcu ni ve na tem, da bi zadruga prišla v pravi tir? Poglejte! vinarski nadzornik g. Skalický piše v svojem dopisu v »Narodu«: »Nihče se ne zgane, da bi se v tem oziru kaj storilo. Edino vinarsko zadrugo v deželi, ki je v zadnjem času delovala in ni bila samo na papirju, smo komaj rešili njene smrti, na katero je bila že obsojena.« Na koncu dopisa kliče: »Vzdramite se in delajte, dokler je še čas.« Gosp. načelnik nadzorstva, ta klic vija tudi Vam in ako drugače ne morete nič ukreniti, vsaj v javnosti pokažite svojo odločno mnenje in veljavo, ki jo imate do načelstva zadruge, sicer bodo člani zadruge o nadzorstvu isto mislili, kakor o brezbriznem in nesposobnem načelstvu.

Mi člani zadruge pa zahtevamo od načelstva, da takoj skliffe redni občni zbor, kateri naj štisti gnile razmere pri zadrugi, ker čas gre hitro naprej, gospodarska vprašanja pa trkajo eno za drugim na vrata, posebno vinogradniško vprašanje bo eno glavnih, kako to urediti v naši Jugoslaviji. Tukaj bode morala biti Deželna vinarska zadruga na svojem mestu, da bo podlaga ter kazala smer tozadevnemu delovanju.

Če ne, bo pa tako, kakor pravji vinarski nadzornik, da nas bodo tuji prehiteli,

Cement najboljša vrsta ima vedno v zalogi in napredaj tvornica cementnih izdelkov **JOS. CIHLAR, LJUBLJANA.**

Izurjenega kovača

za konje in vozove sprejme tako **Ivan Zabret, Bobovek pri Kranju.** Najljubše, če oženjen. Stanovanje prosto.

Gobe

suhe in lepe kupuje po najvišjih dnevnih cenah trvdka: **Franc Dole, Kranj.**

Vsakovrstne slamnike

priporoča gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu, kakor tudi tudi slavnate čevlje (solne), predprtnike, slamate podplate za v čevlje **Franjo Cerar** tovarna slami-kov, Stob, p. Domžale. Tovarna je 7 minut od kolodvora.

Pohišstvo

od priprostega do najfinejšega izdelka pripravilo po solidni ceni **FRAN ŠKA-FAR, Ljubljana, R.ška cesta 18.** Stavbeno in pohištvno strojno mizarstvo.

Termalno-radioaktivno kopalnišče Toplice pri Novem mestu

rdavi reumatizam, protin, neuralgija (ischias), eksudate (ženske bolezni), posledice ran in zlomljenja kosti i. t. d. Pojasnila daje brezplačno ravnanje. **Telex. post. Straža-Toplice** Sezija od 1. maja do 30. septembra.

Dražbeni razglas.

Na državi se nabaja večje število **avtomobilov** katere namerava gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo prodati. Interesenti za te avtomobile naj določijo tozadevne ponudbe do **15. maja 1919**

avtorizirane države vlade za Slovenijo, Ljubljana. Hotel Ilirija, in naj navedejo sledeče podatke: kraj in natančna oznamba mesta, kjer se avtomobil nabaja (n. pr. Vrhnika na dvorišču hiše št. ...); vrsta (tovorni, osebni-avtomobil); tovarniška znamba in policijska številka ali druga oznamba avtomobila; cena v številkah in besedah — razume se za avtomobil v stanju v katerem se ravno nabaja. Po preteku dražbenega roka se boče pustil avtomobil po izvedencu oceniti, nakar se boče izvršila oddaja. Kupovalec se mora po ročnem zavetju, da ne boče prodal avtomobila za določeno leto brez dovoljenja države vlade za Slovenijo (avtorizirani) in ga boče dal na tozadevno zahtevno tekom 48 ur pristojni vojaški oblasti proti odškodnini na razpolago. Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo si pridržuje pravico, da izbira med ponudniki brez oziroma na visokost ponudbe, oziroma, da avtomobile sploh ne proda. Ljubljana, 1. maja 1919.

Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo.

Prilagodil odbor za ustanovitev „Gremija trgovcev za politični okraj Ljubljana okolica“.

VABILO.

Prilagodilni odbor za ustanovitev „Gremija trgovcev za politični okraj Ljubljana okolica“ v Ljubljani namerava, da se bo vršil v torek dne 20. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani

ustanovni občni zbor

„Gremija trgovcev za politični okraj Ljubljana okolica“ s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav načelnika pripravljalnega odbora.
2. Citiranje pravil.
3. Volitev načelnstva.
4. Raznosterost.

Če bi bil zbor radi propisne udeležbe nesklepčen, vrši se eno uro pozneje drug občni zbor, ki pa sklepa veljavno pri vsakem številu navzočih članov.

2818

Fran Zebal i. r. i. r. načelnik.

Razglas.

Dražba prvovrstnih plemenskih kobil v Račjem.

Dne 15. maja t. l. ob 10. uri dopoldne bo v žróbčarni v Račjem javna dražba 22 prvovrstnih toplokrvnih plemenskih kobil. Dražbe se smejo vdeležiti le konjereji iz sošnih okrajev Ljutomer, Ormož, Ptuj, Maribor, dno in ter, hrug, Brezice in Gor. Radgona (Sl. Jurška okraj). Za to dražbo ostanejo v veljavi pogoji, ki so bili objavljeni za dražbo dne 15. aprila 1919. Kdor bi kupljeno kobilo kasneje prodal brez dovoljenja oddelka za kmetijstvo, zapade globi 600 K.

Oddelk za kmetijstvo države vlade.

2822 (3)

Načelnik: Prelat Kolan i. r.

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

Začetek zdraviliške sezije 15. maja 1919. Vsi zdraviliški pripomočki na razpolago. Živila so preskrbljena. Prospekte razpošilja in na vprašanja odgovarja ravnanje stvo držav. zdravilišča „Rogaška Slatina“.

MAST

slatno, suho, pražen ječmen, grab, kouopno soma, moko vsah vrst, mlo in druge potrebščine na debelo nudi po najnižji ceni

Dušan D. Popović, trgovec Srem - Mitrovica. 2768 (3)

Trgovci - pozor!

Nudim brezobvezno, dokler zaloga: La 66% jedrnatu mlo v kosih po 500 gr po K 8.20 za komad, La 66% mlo za britje v kosih po 100 gram., komad 2 K, La 80% toaletno mlo v kosih po 100 gr., komad 2 K. Naročila od 5 kg naprej po povzetju ali predplačilu sprejema **Franco Oset, veletrgovec, Vransko pri Celju.**

Solida, čez dan zaposlen gospod išče meblirano sobo

po močehnosti z električno razsvetljavo ali tudi brez, in sicer za tako ali za 15. maj. Ponudbe na Upravništvo „Slovenca“ pod 2759. 2759 (3)

Prodajo mizararski stroji

se: 1 skobelnik (Dichtenhobelmasch.), 1 tračne žaga, 1 pripravilni stroj (Abrihtmaschine) 1 kombiniran stroj (krošna žaga, vrtalni stroj in frezor), 1 kolarski stroj za izdelovanje koles. Isti se lahko ogledajo vsak dan pri: **Ivan Šiška, tovarna parket in parna žaga v Ljubljani, Metelkova ulica št. 4. 2778**

revmatizem

podagra, ishlas, bol v križu, ne vralgija, otrpnenje vratu itd. priporočajo mnogi zdravniki Fellerjev bol oteušoči

Elsa-fluid

6 dvojnih ali 2 spec. steklenici 19 kron. Fellerjeve odvajalne, prebavo pospešujoče, tek urejujoče rabarbarske

Elza-kroglice

6 škatlic 9 K 50 v. Edino prave pri lekarnarju E. V. Feller, Stabica, Elza tr. 134 (Hr. Zagorje). Omot in poštnina se računata posebej najceneje. Kdor naroči več obnem, prihrani mnogo. VI.

Išče se

kompanjon

za večjo trgovino v večjem kraju. Udeleženec mora položiti znesek 20.000 K in mora znati slovenski in nemški jezik. Oglasila na upravo „Slovenca“ pod „kompanjon 2786“.

Strojilna tovarna Kurka & Wildi

na Polzeli pri Celju proizvaja **kostanjev ekstrakt** priznana najčistejše, najboljše kakovosti.

Znameniti in zdravilni vrelci

Krapinske Toplice

Hrvatsko zdravilo z gotovim uspehom vse vrste revmatizma, bolečine v kosteh, ishlasa in vseh vrst posledic, delujejo izvanredno dobrodejno na živčni sestav (nevralgija, neuralgija, histerija, boli v kosteh, seči zboljševajo kronične bolezni mehurje, kronično otrovanje krvi in kožnih bolezni. Nadalje delujejo povoljno na nervoznost pri zenskah, pri kroničnem upadanju maternice itd. Požilna pojasnila daje in pošilja brezplačno kopalni prospekte ravnanje stvo. 2597

Štambilije

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd. **Anton Cerne,** gravir in izdelovatelj kerbo-štambiljev **Ljubljana, Doorni trg 1.**

Išče se popolno izurjena, pridna in delavna

kuharica

za večje gospodinjstvo (okrog 30 oseb) na Gorenjskem. Plača dobra. Ponudbe na naslov „Kuharica“ 2708 na upr. listo.

Proda se

posestvo v Zaplani pri Vrhniki

v izmeri 27 ha s ceno 40.000 kron. Potrebna pojasnila daje 2757 (3) notarska pisarna na Vrhniki.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po najvišji dnevni ceni

J. KOPAČ, svečar, Ljubljana, Celovška cesta 90.

W. BLANKE, PTUJ

tiskarna, knjižarna, trgovina s papirjem, knjigovodnica, priporoča:

uradne zar. tla, barvane in bele v vseh formatih in kakovostih, kancelijski papir * * 14 kg, papir za strojarje 12, in 14 kg, konceptni papir 8, 10, 12 kg, dokumentni koncept 12, 14 kg, pisan papir, potrebščine za pisarne pisarniške orodje v dobrih kvaliteta! Vzroci in cene na razpolago, ter se lahko zahtevajo. Blago se pošilja po povzetju ali predplačilu.

Tiskovine za trgovca, obrtnika, uradno društva i. t. d. po najvišjih cenah in lepo izvršeno.

Karol Majce, čevljarski mojster Ljubljana, Zaloška cesta št. 15 naznanja, da zopet izvršuje svoje

čevljarsko obrt

ter se najhitreje priprava.

Zobozdravnik Dr. A. Kunst

naznanja, da je otvoril zobozdravniški atelje v Celju, Graška ulica, št. 26. Ordinira od 8-12 in 2-4 pop.

Razglas.

Dražba plemenskih kobil in vprežnih volov na Selu pri Ljubljani.

Dne 20. maja t. l. ob 10. uri dopoldne bo v žróbčarni na Selu pri Ljubljani javna dražba 22 prvovrstnih toplokrvnih plemenskih kobil in več parov težjih vprežnih volov.

Dražbe kobil se smejo vdeležiti le konjereji iz okrajnih glavarstev Krško in Novo mesto, volov vsak kmetovalec.

Za to dražbo ostanejo v veljavi pogoji, ki so bili objavljeni za dražbo dne 15. aprila 1919.

Kdor bi kupljeno kobilo kasneje prodal brez dovoljenja oddelka za kmetijstvo, zapade globi 600 K. Pogoji ne veljajo za vprežne vole.

Oddelk za kmetijstvo države vlade.

2831 (3)

Načelnik: Prelat Kolan i. r.

Odvetnik in zagovornik **Dr. Karol Kuhelj** Ljubljana, Dunajska c. 6, I. nad. V družbi: dr. Josip Ažman

Ing. Dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir. Specialno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Mišerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno: Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, električna, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženirske stroke. Tehnična mnenja, zastopstvo strank v tehniških zadevah.

!SVETLA!

Generalna reprezentanca za baterije, žarnice, elektrotehniko, (izdelek svetovne slovenske tvornice) za kraljestvo SHS

Janko Pogačar, Zagreb, začasno Ljubljana, Ilirska ulica številka 29/L

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovjšega sistema, fino emaljirane, enostavne ter popolnoma nemarvne razpoložljive po poštnem povzetju za ceno 32 K, poštnina posebej.

Glavno zastopstvo **KINTA svetilk, Ljubljana, Dunajska c. 12.** Telegrami: KINTA Ljubljana.

Naznanilo.

Viljudno naznanjam, da izvršujem sedaj svojo čevljarsko obrt na Glincih št. 13 pri Ljubljani ter se tem putem pripravam slavnemu občinstvu na vsa v to stroko spadajoča dela ob angustovni solidne in točne postrežba. — — — S spoštovanjem **MATEJ OBLAK, čevljarski mojster.**

Mistilnica, vralja (gepelni), slavnostnica, čistilniki, trijerji, silosilnice za sečje in gradje, decimtalne tehtnice in drug. poljedelski stroji najslavnostnejših tovarn so vedno v veliki izbiri v zalogi, drugi stroji se po lahko naročajo pri **FRANC NITTL, zaloga poljedelskih strojev, Ljubljana, Mišerjeva c. 2.**